

Vår saksbehandler
Jan G. Røed, tlf. 33412786

Dokumentdato
29.06.2022

Deres dato

Vår referanse
2020/3094 RØJA

Deres referanse
Per Brevik

Norcem AS
brevik@norcem.no

Vedtak om samtykke til bygging av anlegg for fangst og mellomlagring av CO₂, Norcem Brevik, Porsgrunn kommune

Vedtak

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) gir, med hjemmel i forskrift om håndtering av farlig stoff¹ § 17, Norcem AS, org. nr. 934 949 145, samtykke til bygging (samtykke trinn I) av et anlegg for fangst, mellomlagring og utskipning av CO₂ i Brevik (gnr./bnr. 76/1, 75/120, 121, 141, 142), Porsgrunn kommune.

Samtykket gis på følgende vilkår:

1. Oppfølging av samtykkets vilkår og virksomhetens plikter etter forskrift om håndtering av farlig stoff og annet relevant regelverk fastsatt i medhold av lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver, skal fremkomme av virksomhetens internkontrollsystem, jf. internkontrollforskriften².
2. Anlegget skal være utformet og plassert som vist i søknad av 05.05.2022. Arrangementstegninger (NC04-NOCE-A-LA-0003 Brevik CCS Plot plan) ble sendt inn 26.06.2022, som revidert vedlegg til søknaden.
3. Før oppstart og ordinær drift av anlegget skal det innhentes samtykke (samtykke trinn II) fra DSB. Søknad om samtykke til oppstart og ordinær drift av anlegget skal dokumentere:
 - a) at anlegget er mekanisk ferdigstilt og uttestet
 - b) at kontroller etter forskrift om håndtering av farlig stoff § 9 og forskrift om trykkpåkjent utstyr³ er utført
 - c) hvordan anlegget skal bemannes og organiseres med hensyn til drift, vedlikehold og beredskap
 - d) at nødvendige driftsforberedelser er gjennomført
 - e) at forutsetninger i risikoanalysen for anlegget er oppfylt, samt at tiltak for å forhindre gassinntrengning i kontrollrom og andre bygninger med faste arbeidsplasser er vurdert
 - f) at beredskapsplan foreligger og at denne er samordnet med offentlige beredskapsplaner, samt at beredskapen er øvet
 - g) at det er inngått avtaler med øvrige virksomheter om sikkerhet- og beredskapsmessige forhold på næringsområdet

¹ Forskrift 8. juni 2009 nr. 602 om håndtering av brannfarlig, reaksjonsfarlig og trykksatt stoff samt utstyr og anlegg som benyttes ved håndteringen

² Forskrift 6. desember 1996 nr. 1127 om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter

³ Forskrift 10. oktober 2017 nr. 1631 om trykkpåkjent utstyr

Postadresse
Direktoratet for
samfunnssikkerhet og beredskap

Postboks 2014
3103 Tønsberg

Kontoradresse
Rambergveien 9
3115 Tønsberg

E-post
postmottak@dsb.no

Telefon
33 41 25 00

Internett
www.dsb.no

Telefaks
33 31 06 60

Organisasjonsnummer
974 760 983

Samtykket kan trekkes tilbake ved følgende forhold:

- Når det er gitt uriktige eller mangelfulle opplysninger av vesentlig betydning for tildelingen av samtykket.
- Når de vilkår som er fastsatt i samtykket ikke blir overholdt.
- Når samtykket blir benyttet på en måte som er i strid med lov, forskrift eller lovlig fattede vedtak.
- Når forhold av sikkerhetsmessig betydning på stedet har endret seg vesentlig etter at samtykket ble gitt.
- Når sikkerhetsmessige krav som ble stilt da samtykket ble gitt, på noe vesentlig punkt ikke lenger anses for å svare til de krav som bør stilles.

Samtykket gir i seg selv ingen rett til disposisjon over eiendommen hvor aktiviteten finner sted.

Det kan ikke tas farlig stoff inn på anlegget før samtykke til drift av anlegget (samtykke trinn II) er innhentet.

Sakens bakgrunn

Søknaden gjelder et nytt anlegg for fangst, mellomlagring og utskipning av CO₂. Anlegget består av bygninger og anlegg med tilhørende utstyr og rørsystem, for behandling av CO₂, mellomlagring på tanker og omlasting til skip. Anlegget er avgrenset fra og med CO₂-kompressoren til og med lastearmer på kai. CO₂ lagres i flytende tilstand på 6 trykksatte lagertanker med samlet volum 5000 m³.

Søknaden har følgende vedlegg:

- NC03-NOCE-A-RA-0009 Redacted version of FEED Study (DG3) Report (30.03.2020)
- NC04-AKER-S-RA-0006, rev 03 Risk Analysis Report (05.05.2022)
- NC04-NOCE-A-LA-0003 Brevik CCS Plot plan (26.06.2022)
- NC04-BRPL-P-XA-0001 Flow diagram process (05.05.2022)

Etter at søknaden ble mottatt har Norcem oversendt:

- NC04-NOCE-Z-RA-0002 Change of ship loading jetty (15.06.2022)

Dato i parentes angir tidspunkt for mottak av dokumentene.

I tillegg er det i søknadens oversikt over vedlegg vist til sikkerhetsrapport for Norcem AS Brevik, datert 29.04.2022 samt tidligere konsekvensutredning for karbonfangstanlegget.

I søknadens kap. 6 er det vist til at industriområdet ble omregulert i 2021 ved "Reguleringsplan for Dalen Næringsområde med karbonfangstanlegg", PlanID 840 Porsgrunn kommune.

Informasjon om regelverket

Forskrift om håndtering av farlig stoff § 17 stiller krav om innhenting av samtykke fra DSB for virksomheter som omfattes av storulykkesforskriften⁴, virksomheter som omlaster farlig stoff fra skip til skip, virksomheter som bunkrer passasjerskip med LNG (flytende naturgass) fra anlegg eller tankbil på land, og virksomheter som transporterer farlig stoff i rørledninger med driftstrykk høyere enn 16 bar. I tillegg kan DSB i særskilte tilfeller treffe vedtak om at også andre virksomheter vil kunne omfattes av krav om samtykke dersom virksomhetens plassering og utforming samt håndtering av farlig stoff tilsier det.

Norcems etablerte virksomhet i Brevik er omfattet av storulykkesforskriften. Virksomheten

⁴ Forskrift 3. juni 2016 nr. 569 om tiltak for å forebygge og begrense konsekvensene av storulykker i virksomheter der farlige kjemikalier forekommer.

kommer også inn under forskrift om håndtering av farlig stoff. I henhold til forskriftens § 17 skal virksomheter som kommer inn under storulykkesforskriften søke om samtykke til håndtering av farlig stoff.

For ordens skyld gjøres det oppmerksom på at CO₂ ikke er definert som farlig kjemikalie etter storulykkesforskriften, jf. forskriftens § 3 og vedlegg 1. CO₂ er imidlertid omfattet av forskrift om håndtering av farlig stoff dersom det håndteres under trykk (trykksatt stoff). DSB har vurdert det planlagte anlegget som en vesentlig endring ved virksomheten til Norcem Brevik, som skal underlegges krav om samtykke etter forskrift om håndtering av farlig stoff § 17, 3. ledd. Det vises til vedtak gitt 13.09.2017, sak 2017/4250.

Høring

Informasjon om tiltaket ble publisert på DSBs hjemmeside www.dsb.no/horinger 23.12.2020. I tillegg ble berørte myndigheter, parter og andre som kan bli berørt direkte varslet om tiltaket. Høringen ble også annonsert Telemarksavisa, Porsgrunn Dagblad og Varden. Frist for å gi uttalelse til søknaden var 16.02.2021.

Høringsinstansene ble bedt om å gi opplysninger om eventuelle forhold av betydning for saksbehandlingen som ikke er belyst i tilstrekkelig grad i søknaden. DSB har mottatt fem høringsuttalelser:

- Arbeidstilsynet
- Brevik Vel
- Miljødirektoratet
- Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Kystverket

Arbeidstilsynets merknader til søknaden:

Vi legger til grunn at det i samarbeid med de ansattes representanter er kartlagt og vurdert mulige arbeidsmiljømessige konsekvenser og eventuelle tiltak.

Vi legger til grunn at ansatte får informasjon om hva som er storulykkepotensiale med etablering av fangstanlegget og opplæring i eventuelle nye drifts- og vedlikeholds instruksjoner.

Uttalelsen er forelagt Norcem som har gitt følgende tilbakemelding:

Norcem slutter seg til kommentarene. De arbeidsmiljømessige forholdene har vært drøftet og utviklet i nært samarbeid med de ansatte. Dette vil fortsette i gjennomføringsfasen.

Brevik Vels merknader til søknaden:

Selv om risikoen for befolkningen vurderes som lav i forbindelse med ukontrollert CO₂-utslipp så ber Brevik vel at det tas hensyn til befolkningen når sikkerhetstiltak vurderes og gjennomføres. Det minnes om at den dominerende vindretningen ved Eidangerfjorden mesteparten av året er nordlig, og at et gassutslipp dermed raskt vil kunne bli ført over Dalenbukta mot Åsen og Setrelandet. Brevik Vel mener at både reell sikkerhet og opplevd sikkerhet må ivaretas. Brevik vel ber derfor at det bør være en varslingssirene på kaia, vendt mot Setrelandet/Åsen som varsler befolkningen hvis et større CO₂-utslipp skulle skje.

I tillegg er det gitt en del mer generelle kommentarer til søknaden.

Uttalelsen er forelagt Norcem som har gitt følgende tilbakemelding:

Brevik vel ber spesifikt om at det vurderes å sette opp en varslingssirene på kaia mot Setre/Åsen for å varsle befolkningen hvis et større CO₂-utslipp skulle skje. Norcem vil ha en tett kommunikasjon med

Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap (DSB) og regional/lokal beredskap om sikkerhetstiltak og befolkningsvarsling. Innspillet fra Brevik vel tas med inn i denne diskusjonen.

Brevik Vel ble informert om denne tilbakemeldingen i brev fra DSB datert 17.03.2021 hvor det også fremgår at: "DSB vil legge til at det er relativt lang tid frem til anlegget er ferdig bygget og klar for bruk, og at det i samtykket fra DSB vil bli stillet vilkår knyttet til driftsforberedelser og beredskapsplanlegging før det kan tas farlig stoff inn på anlegget."

Miljødirektoratet har gitt tilbakemelding om at de har ingen særskilte merknader til søknaden.

NVEs merknader til søknaden:

NVE ser at dette først og fremst dreier seg om at en mulig lekkasje kan gi kvelning for de som befinner seg lenge nær utslippsstedet, altså på selve industriområdet. Ved et uhell som medfører at gass under trykk eksploderer, kan nærliggende installasjoner ødelegges. Av denne grunn bør det lokale nettselskapet og Statnett vurdere om deres anlegg eventuelt kan berøres ved slike hendelser.

Lede har sendt e-post til Norcem om at de på bakgrunn av nærmere informasjon fra Norcem ikke ser behov for andre tiltak enn at varsling til driftssentralen til Lede blir inkludert i beredskapsplanene.

Statnett har gitt tilbakemelding til Norcem om at de ikke har innvendinger til tiltaket.

Kystverkets merknader til søknaden:

Fangstanlegget planlegges hovedsakelig etablert på Norcems eiendom i Dalsbukta. I Dalsbukta har Norcem eget kaianlegg for lossing av råstoff og kull og lasting av sement i sekker eller bulk. Området grenser i nord til Renor AS og Breviksterminalen på Tangenkaia. Imidlertid går det fram at kaianlegg for transport av flytende CO2 vil være lokalisert i forbindelse med Grenland havn sitt havneanlegg (Breviksterminalen). Kystverket legger til grunn at etablering av fangstanlegget for CO2 planlegges i samråd med Grenland havn KF. Vi viser for øvrig til pågående reguleringsplanarbeid for Norcem (Dalen næringsområde med karbonfangstanlegg) der Kystverket deltar i planmedvirkningen. Kystverket har utover dette ingen vesentlige merknader til høringen av søknaden om samtykke til håndtering av farlig stoff for Norcem AS.

Uttalelsen er forelagt Norcem som har gitt følgende tilbakemelding:

Kystverket peker på at selv om det meste av anlegget og aktivitetene vil foregå på Norcems egen eiendom, vil lastingen av CO2 til skip skje fra Grenland havn sitt lasteanlegg (Breviksterminalen). De legger derfor til grunn at planlegging og utforming av lasteanlegget skjer i nært samarbeid med Grenland havn. Norcem har ikke endelig besluttet hvor utlastingen skal foregå, men kan bekrefte at all planlegging fram til nå har skjedd i nært samarbeid med GHV. Det vil fortsette gjennom byggeperiode og drift.

Etter at denne tilbakemeldingen ble gitt, jf. brev datert 17.03.2021 fra DSB til Kystverket, har Norcem i samarbeid med Grenland Havn besluttet at omlasting av CO₂ skal foregå ved den såkalte RO-RO-south-kaiaen på Breviksterminalen.

Norcem har vurdert flere alternative kai-plasseringer for omlasting av CO₂ til skip. I tillegg til kaianlegget omfatter dette lastearmer og tilhørende rørsystemer. Vurderingene som Norcem og Grenland Havn har gjort av de aktuelle alternativene er dokumentert i dokumentet "Change of ship loading jetty". Dette har resultert i at omlastingsanlegget blir plassert på kai lengre syd på Breviksterminalen enn forutsatt ved høringen av søknaden. Søknaden fra Norcem er revidert med hensyn på denne endringen (søknad er datert 05.05.2022). DSB vurderer at endringene ikke medfører behov for fornyet høring av søknaden.

DSBs vurdering

Ved behandling av samtykkesøknaden er det lagt særlig vekt på risiko knyttet til håndtering av farlig stoff, herunder risiko for 3. person. Virksomhetens internkontrollsystem og anleggets tekniske utførelse og sikkerhetstiltak, herunder beredskapstiltak, inngår som sentrale faktorer ved vurdering av risiko. Det er utarbeidet en omfattende kvantitativ risikoanalyse for anlegget, hvor det blant annet er fremlagt beregninger for risikokonturer rundt anlegget. Risikokontur 10-5 (indre sone) omfatter virksomhetens eget område samt aktiviteter tilhørende Renor og Breviksterminalen. Risikokontur 10-6 (midtre sone) strekker seg noe utover indre sone på næringsområdet samt vesentlig ut i sjø. Risikokontur 10-7 (ytre sone) berører strandsonen rundt enkelte boliger sør for anlegget samt småbåthavnen i sør-vest. Det er ingen skoler, barnehager, institusjoner eller tilsvarende aktivitet i ytre sone.

Risikokonturene har dannet grunnlag for hensynssoner i reguleringsplanen for Dalen næringsområde, hvor det er etablert en hensynssone med relativt stor utstrekning med bestemmelser blant annet om forbud mot "tiltak for den allmenne befolkning". Det er også etablert en mindre hensynssone inne på anlegget rundt lagertankene for CO₂, med forbud mot oppbevaring av farlig stoff.

Norcem har beskrevet i søknaden at det vil bli inngått avtaler med Renor og Breviksterminalen som regulerer lagring av brannfarlig stoff og samlet beredskap for partene, samt begrensninger for samtidig aktivitet på kai, jf. samtykkets vilkår 3. punkt g.

Informasjon om klagerett

Dette samtykket er et enkeltvedtak som kan påklages til Justis- og beredskapsdepartementet i henhold til forskrift om håndtering av farlig stoff § 25. Klagefristen er tre uker fra samtykket er mottatt. En eventuell klage skal sendes via DSB. For øvrig vises til forvaltningslovens §§ 28-32.

Informasjon om vedtaket gjøres kjent på www.dsb.no/hoeringer.

Med hilsen

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
Kjemikaliesikkerhet

Brit Skadberg
seksjonssjef

Jan G. Røed
sjefingeniør

Dokumentet er godkjent elektronisk og sendes derfor uten underskrift.

Kopi til:

Porsgrunn kommune
Porsgrunn brann- og feiervesen
Grenland Havn IKS